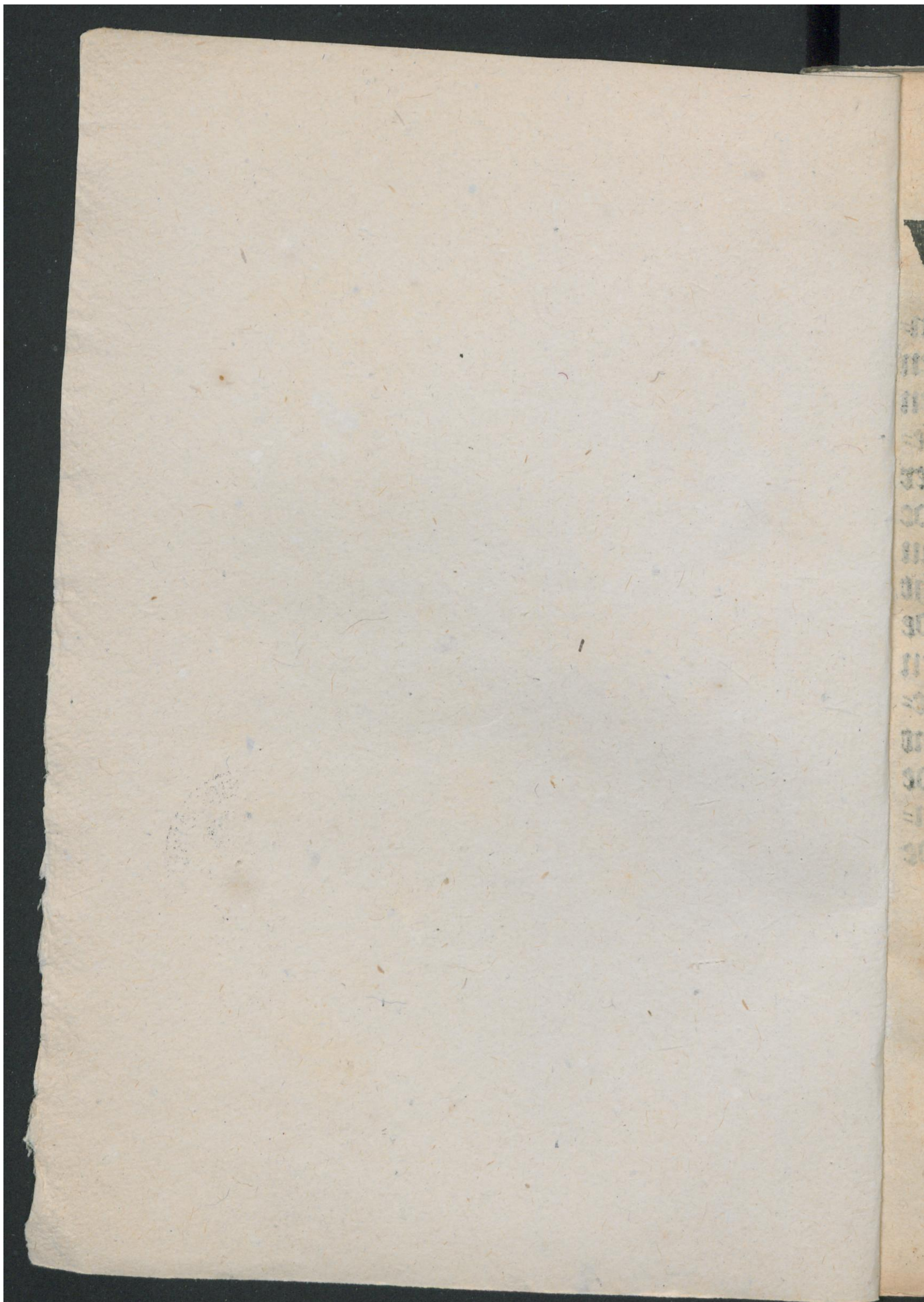

GHESPRAECKE VAN LIEF-HEBBERS DES GHEMEYNEN NVTS.

Die ghesocht vverden inde Steden *Opinio* ende *Sapientia Humana*: maer ghevonden vverden in het veracht Dorpken *Veritas*.

Ghemaeckt inden Iaere 1577. ende ghedruckt int laetste van December, Anno 1608.

Totten Lesers.

DIt cleyn tractaetken handelende vande ware Lief-hebberen des gemeenen Nuts / is in gheschrifte ghestelt inden Jaere vijfthien-hondert seven eñ t'seventich / ontrent een half Jaer naer de Gentsche Pacificatie / ende heeft tot noch toe verdruckt gheleghen/ Maer want my t'selve nu ter handen is ghecomen / heeft my goet ghedocht t'selve deur den druck ghemeen te maecken / ende u luyden daer mede te vereeren tot eenen nieuwen Jaere/ter ghedachtenisse vanden ghenen die't gemaeckt/ende my eertijts gheschoncken heeft/vint ghy daer wat goets inne / doeter u profijt mede ende vaert wel. Inden Haghe desen twee en twintichsten Decembris Anno sesthien-hondert ende acht.

V.E. dienst-bereyde

P. Bor.

GESPRAKE VAN LIEFHEBBERS DES GEMEYNEN NVTS.

PERSOONEN.

Gevaer Hulp-ſoeck Legaet, vvtgheſonden van een Heer ghenaemt *Ariſtarchus*, Heer tot *Voelſmert vander lants noot*, Gouverneur ende Stadthouder Generael van *T'gemeen beſte*.

Ian, de Hertoghe,

Eerſucht, *Amman*, Hofmeeſter,

VVerner Bugeus vander Conſt, Edelman,

Geerhart Coopman, Merctgangher,

Coen Rijckaert Bouman, Cock,

Meynaert Biſchop,

Kerſten Goedaert vergheten Burgher,

Zophia zijn Huyſvrou.

Gevaer Hulp-ſoeck legaet.

O Goede Godt wat goeder Heer dien ick / wat mochtmen meer goets wenſchen vooꝛ dit lant / dan dat hy veel dienaren hadden hem in goetheyt ghelijck zijnde: als anderen / aenden ſtier vanden Schepe des gemeenen nuts ſittende/ heele nachten over dꝛincken/ de gheſontheyt van lijff ende ſinnen crincken/ende des volcx noot vergetende/alleen op hooꝛ welluſt dincken: Soo ſie ick mijn Heer dickmael/ cranck zijnde dooꝛ onophoudelijcken arbeyt ende slaepeloose ſoꝛchvuldicheydt / hem ſelve noch meerder ſwacken / om t'ghemeen beſt te moghen ſtercken beſoꝛghen / veplighen ende vꝛpen : men ſeyt ghemeenlijck ſoo de Heer is ſoo zijn zijne Dienaren / iſt dan niet wonder dat deſe ſoo bekende vermaerde ende Landtnutte doechde mijns Heeren/ſoo luttel navolghers can becomen? hy ſlacht die kaerſe/ diemen dooꝛ zijn lichten anderen nut zijnde/haer ſelve ſiet verteren/verteert/

teert zijn goet/bloet/ ende sinnen voor t'ghemeen goet: maer meest elck
steelt / rooft ende verniet het ghemeen goet / om hem selve rijck ende
machtich te maecken / is dat niet een claechlijck jammer ? dit bevint
mijn Heer niet van huyden off gister/maer nu al van over langhe Jae-
ren / sonder dat nochtans des volcx ondanckbaerheyt/nochte veler on-
trouwicheyt vermach te vertragen zijn stadighe lieffde tot het gemeen
beste / die my daghelicx wesent aen allen hoecken om ghetrouwe hul-
pers te soecken / soo hy nu noch jeghenwoordelijck doet / wie soude sich
niet verwonderen van soo stantvastighe Lieffde / wie moet niet prijsen
sulcke sorchvuldighe moeyten ? wie behoort niet te lusten die lofflijcke
weldadicheyt nae te volghen? Maer waer brenght my mijn gedachte?
wie doet sulcx? weynich / O seer weynich Menschen / t'gheschiet altijt
meest dat minst behoort / daerom heeft mijn Heer vrome luyden ghe-
breck/dit weet hy/dit bedroeft hem/dit gaet hem soo ter herten / dat hy
al huyden ten clocke drie (als elck noch lach en droomde) my dede ha-
len ende in zijn Camer leyden/daer hy my desen Brieff gaff/met ernste-
lijck bevel nerghens te rusten tot dat ick ghevonden sal hebben/soo vele
Menschen / als ick weet te beloopen / die ware lieff-hebbers zijn van't
ghemeen beste/dats nu mijn bootschap/ Nae sulcke luyden soecke ick/
ende om die te moghen soecken daer sy zijn / oock om die ghevonden
zijnde te kennen/hebbe ick bericht ontfanghen/oock desen openen brief
aen soodanighen Menschen houwende/inde groote Stadt ghenaemt
Opinio sal icker vele vinden (seyt mijn Heere) die't Meesterlijck schij-
nen/maer weynich off gheen die't zijn/Inde Stadt Sapientia humana
soude icker vinden die't om hen selffs willen noch wel begeeren te hel-
pen/Maer daer is een veracht Dorpken ghenaemt Veritas/daer soude
icker al ghewis eenighe oprechte vinden/ doch nademael men door de
Stadt Opinio/ alsmē den rechten wech hout/so wel comt tot het voorsz
Dorpken/ghelijck alsmen daer door gaende oock door den lincker aff-
leydende wech gheraeckt tot der Stadt Mendacium/soo wil ick in dese
Stadt nu voor mijn ooghen wesende/ oock treden inden vernaemsten
Herberghen om te vernemen off ick daer eenighe soodanighe luyden
can vinden: ende voorts door wandelen nae t'voorschreven Dorpken
waerts/hola? wat sie ick hier uythanghen? dit moet bylo gheen Catho-
lijcke Stadt zijn/want hier hanght uyt een vermomde Jouffrou ghe-
naemt Jouffrou Hypocrisis/dit schijnt/ aende menichte van heerlijcke
Wapenen die voor aen de gevele staen/een vermaerde Herberghe daer
groote Hanssen Herberghen/ ick wil hier inne treden ende vraghen off
yemant hier sy aen wien dese mijnen opene Brieff is houdende. Wat
ou/t'voorhuys is ledich van luyden/ick hoor volc inde Camere/t'schijnt
noch

noch maeltijt te zijn / ick wil binnen treden / Jck wil hier versoecken oft luyden zijn die ick soecke/de tijt is ghetreft t' Fruyt is op den Disch/ de maghe is ghestilt/die mont heeft ruymte om te spreecken / ick wil henluyden groeten. Hier sit ee groot hans/die veel Edel-luyden eñ Dienaren ter tafe-len die-nen.

Edele/vermoghende/wijse/vrome discrete Heeren/Godt zeghene u maeltijt / ende bidde dat V E. bescheydenheyt dit vroom incomen int goede wil nemen van my / die soo Leersen ende Sporen betuyghen/ in haesten come omme te vinden soodanige luyden als d'opschrift van dese opene credentie Brieff met brenghet.

Eersucht Amman.

Reyckt hier den Brieff goede Man/ ja vrient ghy hebt hier de luyden soo recht ghetreft dat hier niemant inder Cameren en is aenden welcken dit opschrift niet en houwet/ Dat luyt alsoo. Aen allen Hoochgheboren, Welghebooren, Gestrengen, Edelen, vromen, gheleerden, verstandighen ende waerachtighen Lieff-hebberen van't ghemeen beste. Hy leest d'opschrift binnen s'monts. Opschrift des Briefs.

Legaet Ghevaer Hulp-soeck.

Js dat sulcx / soo ben ick hier ghestiert door den Enghel Tobie selve/ ende dat gheheel teghen t'vermoeden mijns Heeren / die my seyde dat ick soodanighe luyden weynich soude vinden in dese Stede.

Ian de Hertoghe.

Wie is u Heere vrunt?

Legaet Gevaer oft Noot Hulp-soeck.

Dat is / Heere / de Prince van Phil: Stadthouder Generael van't ghemeen beste.

Ian de Hertoghe.

Hem kennen wy wel Bode/ghy zijt hier te recht gecomen/ ende sult met vruchtbare antwoorde u Heere spoedelijck moghen verblijden/ leest op den Brieff Amman laet ons d'inhouden hooren.

Eersucht Amman.

Jck doet mijn Heere. Allen waeren Lieff-hebberen van't ghemeyne beste van Hooghen oft Nederen state ontbieden wy Voelsmert vander Landts noot / Stadthouder Generael van't ghemeen beste / elck naer zijnder waerden Saluyt. Doende claechlijcken te weten / dat het Ghemeen beste der Nederlanden/ door Godts seghen / ende Lantzaten vernuftighe neerstichеyt/ in Coop-handel ende Handt-wercken/ geraeckt zijnde tot sulcken welvaren eñ Rijckdom/ dat die selve een begeerlijcke aenlocreele ghewordеn was vander Spaenscher gierichеyt/ welcker onversadelichеyt met het behoorlijcke deel niet vernoeghende / daer door ontsteecken is gheweest/ om t'gheheel op te slocken/ ende dat met sulcker Inhout des Briefs.

 blinder

blinder vierichept/dat sy duysent listen ghesocht hebben om die Rijcke
Landen te brenghen tot oproer / ende dan onder dexel van conquesten
de Landen van allen heuren Rijckdom ende vryheyden te berooven/
waer door sylupden t'selve met heur felle Tyrannije lange Jaeren met
bloedighe Placcaten in ghelooffs dwang / wreedelijcken versocht heb-
ben/maer bevonden sulcx al vergheefs te zijn /overmits die verdruckte
Nederlanden/ door een natuerlijcke reverentie tot heur Lants-heeren/
sich selffs ende by alle behooren sich ootmoedelijck vernederden/ onder
sulcke nieuwe wreetheyden tegen allen oude ende lofflijcke gebruycken
der selver Landen wesende / sulcx dat sy met een ongheloofflijcke lijt-
saemhept/ soo grouwelijcke bloetstortinghe aenden besten luyden /we-
sende heure Ouders / Vrunden / ende Maghen troerichlijcken ghe-
doochdē /also sulcke form becleet was metten goeden schijn van Godt-
vruchtichepdt ende lieffde totte salichepdt vander Ondersaten sielen/
t'welck ghemerckt zijnde byde heete geltsucht van die hoovaerdighe
natie / heeft alle schaemte ende schijn van doechden ter zijden stellende/
door des Tyrans van Alva verwaende vermetelhept soo onbevepnsde-
lijcken haer Tyrannische gierichept ontdeckt / dat sy met thiende pen-
ninghen/met Inquisitien ende met een bloedige bloet-raet/ende anders
soo openbaerlijcken als gheweldelijcken/gepoocht heeft alle die Rijck-
dommen der Nederlanden inne te schrapen/ alle Previlegien ende vry-
heyden te scheuren/alle oude ende lofflijcke gewoonten wech te nemen/
ende alle den Lant-saeten der Spaenjaerden Slaven te maecken/dat
die hooft Edelen / oock die Prelaten ende Staten vanden selven Lan-
den/der selver soo Tyrannische ende openbare verdruckinghe/niet lan-
gher behoudens heur eedt ende eere/hebben moghen al swijgende aen-
sien ende lijden / dat die Schaepkens / henluyden sorchvuldighen op-
sicht bevolen/alsoo van die Spaensche Wolven(niet gheschoren)maer
verschoort ende verbeten / ende henluyden gulden Vliesen henluyder
grondeloose Rooffgierichept tot een buyt souden werden. Des sy ghe-
nootsaeckt zijnde om niet troulosich voor Gode / meyneedich aenden
Landen / ende eerloosich voor allen volcken off der Spaeniaerden el-
lendige Slaven off arm te werden/door't aenvaerdē van eē rechtvaer-
dich Oorloch / vander hoochster noot een deucht ghemaeckt hebben/
ende boven sulcke eeuwighe Slavernije/een lofflijcke ende bestendighe
vryhept verkoren / Omme waer toe te comen sylupden ende oock wy/
welverstaende dat Godt ghemepnlijck wercket door goede middelen/
die wy in desen weten te zijn Raet-wijse vrome ende getrouwe Man-
nen/die der Landen/boven haer eyghen welvaren met raedt ende daet
lijff ende goet behertighen/lieven/ soecken / ende vorderen in allen saec-
ken/

ken/Van welcke lieff-hebberen des ghemeynen Nuts/ insghelijcx van Penninghen wy minder/dan ons noodich schijnt/voorsien zijn/omme bequamelijcken die Spaensche Tyrannen te weeren/wt alle dese Landen/ende die van Godt ghesondene vrede soo waerdelijck te handelen/ dat sy langhe tot der Landen welvaren in alder veplicht by ons soude moghen blijven. Soo is onse dienstelijck/vriuntlijck ende hertelijck begeeren aen allen sulcken luyden / dat sy eerst-daechs comen willen binnen den Landen van onsen Gouvernemente / omme nae alle henluyden vermoghen(soo haerluyden wijse lieffde/t'selve hen sal leeren) t'gemeen beste te helpen vorderen / int stijven stercken ende helpen vande Lant-saeten / ende crencken vanden Tyrannischen vreemdelinghen. Ende dat met liefflijcke eendracht te saepen onder den gemeynen volcke/met volcomen wechneminghe van alle hatelijck mistrouwen onder den grooten / met voorsichtighe vooraet teghen den bedriechelijcken laghen van allen arghelistighen schalcken/die niet en rusten hoor ghewin te soecken met het ghemeen verderven/ende met milde handtreyckinge aen den collega van dese onsen Ghesante ghenaemt Schattinghe/ u lieden allen ende een yeghelijcken van u lieden/elck na zijnen state belovende ende versekerende soodanighen eerlijcken onderhout / met soodanighe trouwe bescherminghe (met Gods hulpe) dat ghy die ghewenschte vryheyt welvaren ende neeringhe sult moghen behouden tot schande ende spot vande Tyrannische belaghers der selver/als ghy selff met reden sult willen begeeren/ende versoecken / daer beneven dat V E. den brenghet deses onsen lieven ende ghetrouwen ghesante Noot oft Ghevaer Hulp-soeck / gheloove wilt gheven int voorder verclaren van onse meeninge/daer aen ons sal gheschieden vrientschappe die wy in ghelijcke saecken te verschulden bereyt zijn. Ghegheven in onsen slote van Sorchvuldicheyt inden vijffden Jaere van onsen Gouvernemente/des Jaers ons Heeren vijfthien-hondert seven ende t'seventich den seventhienden Junij / Onder onsen hant-teecken ende zeghele ter saecken hier beneden aen hangende. Dat is t'inhouden des Briefs/ ende condt daer uyt verstaen of die Brieff aen yemanden alhier zijnde is houdende.

Ian de Hertoghe.

Ja. Die Brieff hout opentlijck aen ons eñ brenget goet bescheyt mede/behalven alleen datter op't laetste wat is versuymt/ t'welck my/die anders gantsch bereyt soude zijn/metten mijnen daer te trecken ende de begeerde hulpe volcomentlijck te betoonen/ onlustich maeckt soodanighen moeyten te aenvaerden.

Legaet

Legaet Gevaer Hulpsoeck.

Machmen niet weten mijn Heere/wat dat sy?

Ian de Hertoghe.

Ja wel vrunt. Die belofte van't eerlijck onderhout is al te slecht daer ghestelt: daer moesten al merckelijcke sommen op de handt zijn/ oock mostmen al wat anders beloven / ende daer by oock al ander verseeckerheyt van't belooffde doen/so yemant niet geck zijnde/derwaerts soude reysen. Stelt den goeden Man aen een disch ende doet hem goede chiere.

Legaet Gevaer Hulp-soeck.

Daerom en come ick niet hier mijn Heere/ick dancke u Edelheyden ende gae mijnder vaerden / want my dunckt niet dat mijn Brieff hier ter rechter handen is ghecomen.

Meinaert de Bischop.

Neen so niet Bode/daer doeldy grofflijcken / wy zijn al t'samen soodanighe luyden als t'opschrift aen is houdende.

Noot Hulp-soeck.

My dunckt het binnenste mijns Brieffs gheheel anders luyt / dan de woorden van desen Heere selff zijn E. nu uytbeelden / daer inne niet alleen/dat zijn E. loon boven reden/ maer oock dat de selve eenich loon begheert/want hy schijnt Rijck ghenouch op zijnen costen t'ghemeen Nut te dienen / dat is dat die Rycke soon voede zijn oude arme Moeder t'ghemeen beste die hem rijck heeft ghemaeckt.

Meinaert de Bischop.

Een woort qualijck verstaen zijnde/is gheen ghenoechsame ghetuyghe van soodanigen Heere/ dien wy al t'samen weten dat hy zijn gantsche leven/tijt/sinnen ende verstant besteet tot het welvaren zijnder ondersaten.

Noot oft Ghevaer Hulp-soeck.

Waer my t'vry spreecken gheoorloft/ ick soude met redene daer aen connen twijffelen/maer wat hangt u mijn Heeren aen mijn spreecken? soo dunckt my oock niet dat ick hier te recht ben / dus wil ick mijnen Heeren Gode bevelen ende elders gaen sporen nade rechte luyden.

Ian de Hertoghe.

Neen vrunt/ghy zijt te recht gaet niet wech/ spreeckt dat u goetdunct/ t'sal u al wel afghenomen werden/laet hooren u twijffele met redene.

Noot oft Ghevaer Hulp-soeck.

Gaerne mijn Heere nu V. E. dat ghelieft / ghy zijt Heere mede een

litmaet

litmaet aen t'ghemeyne Lichaem/elck ghesont ofte sieck litmaet helpt het ander sieck oft swack litmaet sonder opsien van eyghen baet/maer alleen op dat sulck becommert litmaet ontlast/ende t'gantsche Lichaem gheholpen soude moghen worden/als oft wel verstont dat des gantschen Lichaems welvaren/oock t'welvervaren is van elck lit bysondere.

Eersucht Amman.

Daer dooldy dubbeltvout Legaet/want mijn Heer is gheen litmaet aen t'lichaem/maer't hooft op het Lichaem/oock weet gheen litmaet van eens anders litmaets wel oft qualijck varen/maer t'hooft weet dat alleen/als alleen met verstant ende redene vereedelt zijnde.

Legaet Gevaer Hulp-soeck.

Dole ick mijn Joncker/dats mijn eerste niet/ende ducht ten sal oock mijn laetste niet zijn/maer ick meynde dat levende litmaten ghevoelen hebben/ende t'hoofts weten ghenieten / int helpen van malcanderen/ oock waende ick dat keyseren selve mede litmaten zijn (hoe wel groote) vant Republijck der aerden / daer over de Rechtvaerdicheyt alleen t'hooft ende ghebiedt-stere behoort te zijn. Seght ghy my nu ghelievet u/o hooft van Volcken/off ghy t'lichaem ghebruyckt om uwen/off u selve om des Lichaems wille/ick meyne / Off ghy t'lichaem doet arbeyden ende Slaven om u lusts willen: dan off ghy u hersenen met sorchvuldigher ghedachten vermoeyt om des gantschen Lichaems rusts willen?

Iohan de Hertoghe.

T'minste is om t'meeste t'meeste niet om t'minstens wille.

Legaet Gevaer Hulpsoeck.

Soo is dan mijn Heere om t'volcx willen/ende t'volck niet om mijns Heeren willen/want het lichaem is meerder dan't hooft.

Iohan de Hertoghe.

Soo ist / maer t'hooft is waerder dan t'snoode ende dienstbare lichaem.

Legaet Gevaer Hulp-soeck.

Is dat niet onder allen dingen het waerste daer meest nuts aff comt?

Iohan de Hertoghe.

Jae vrunt / hier zijdy teghen u selff / comt van't hooft niet meerder nuts dan vanden Lichame? zijn (behalven t'ghevoelen) de andere vier edelste sinnen de Goddelijcke redelickheyt ende heylsame verstandelicheyt niet inden hooffde? welcx nutbaerheyt int recht ghebruycken de

gantsche Romp des dienstlijck lijffs gheniet ende deelachtich wert / is dan t'hooft niet het waerdtste deel des Lichaems?

Legaet Gevaer Hulp-soeck.

Ja voorwaer alst wel ghebiet/ maer dit geschiet niet daer des hooffs onbescheydenheyt arbeyt om doort tot sich trecken van't nootdruftich voetsel der leden / hen selve willende groot maecken den leden verdorret / ende sich selff groff opblasende als een Podt / lelijck doet swellen / daer't om te versaden / een onversadelijcke verbeeldinghe van wellust/ den lendenen swacket ende t'merch wten Pijpen distileert / daer't om de hetten van een onbillicke toorn te vercoelen/eenighe ghesonde litmaten vyantelijck aff doet houwen / off daer't met ontreckinghe vanden bloede wten aderen vanden hant inden arm/den hant doet verdwijnẽ/ ende in den arme een verderfflijcke apostumie doet rijsen.

Iohan de Hertoghe.

Dats al t'samen alsoo/maer soodanighen hooft en ben ick niet.

Legaet Gevaer Hulp-soeck.

Met oorloff mijn Heere/zijdy hoofft ghebooren off ghecooren?

Iohan de Hertoghe.

Ghecooren.

Legaet Gevaer Hulp-soeck.

Teghen/sonder/off door u begheeren mijn Heere?

Iohan de Hertoghe.

Door mijn begeeren / als die nu wiste dat Godt my begaeft hadde met wijsheyt ende lieffde ten ghemeynen Nut / daer door ick niet willende sulcke gaven vruchteloos begraben / lust hadde om daer met den ghemeynen volcke te dienen/als die niemant boven my bequamer daer toe en sach.

Legaet Gevaer Hulp-soeck.

Moghelijck Heer door de Brille van mijn Joffrouwe Philautia/ t'mach oock zijn dat mijn Heere de Diogenessche Lantaerne niet recht en heeft ghebruyckt int soecken nae soodanighe luyden / maer is mijn Heere ghecooren ende tot een hooft aenghenomen/dat is dan gheschiet op seeckere voorwaerden / daer by t'volck eenighe vryheyden ende gherechticheden bedonghen ende aen sich ghehouden heeft.

Iohan de Hertoghe.

Soo ist trouwen.

Legaet Gevaer Hulp-soeck.

Hebdy sulcke beloften altijt trouwelijcken onderhouwen?

Iohan

Iohan de Hertoghe.

Ja soolanghe t'volck my onderhielt henluyden belooffde onderdanicheyt.

Legaet Gevaer Hulp-soeck.

Jck wil nu niet segghen by tijden wel te ghebeuren dat eenighe Lantf-heeren selffs wat te gontstighe Rechters zijnde in hoor eyghen saecke/den ondersaten t'crijem van Lese Maiestę opleggghen/ sonder saecke / Jtem datmen soo begheerlijck verlanghet om t'volck schuldich te maecken : Ja datmer selffs oorsaecken toe gheeft door bedeckte twistsayinge onder den ondersaten oock Steden tegen malcanderen/omme alsoo met het deel vande rijckdommen ende vrijheyden niet ghenoeghende/alle des volcx vrijheyt ende rijckdom tot sich te trecken/ ick stel mede ter zijden dat de Princen veelmael wt lust om een hoochmoet te wreecken/off in prachtich Hoff-houwen allen omlegghenden Princen te bovẽ te gaen / den armen Ondersaten berooben/schatten/scheeren/ia villen ten beene toe / ende met onlijdelijcke lasten oorsaecke gheven tot oproeren. Soo laet ick oock staen dat de wraeckgierighe toorn onder eenen doechdelijcken schijn veelmaels t'gantsche lant bloedich maeckt door't dooden van meenichte onschuldighe ondersaten : ende maecke nu oock gheen verhael van sulcke onmatighe miltheyt eeniger voorsz/ dat sy dickmael door eene ghesochte oorsaecke machtighe rijckdommen den getrouwen ondersaten benemen / ende die verschencken aen Tyrannen/Pluymstrijckers / Schalck-narren / Hoeren ende andere verderbers der Princen:van alle dese saecken wil ick nu niet een woort aenroeren wel wetende dat het verhael ende bewijs van dien byden ghemeynen Heeren niet min hatelijcken dan onvruchtbaer is : Maer dat moet ick nu segghen dat ick niet en soecke sulcke Heeren / want die hen Heerschappie aenvaerden om hoor eyghen (doch valsch ghewaende)nut/daer in gheleghen/dat sy na lust moghen ghebieden/hoor Vrunden goet doen/die sy haten quaet doen/niemanden vreesen /ongestraft desen t'zijn te nemen/dien dat een anderen toehoort te gheven / te Vlieghen/te Jaghen/te Vrouweren / Banckerteren ende in summa te leven na hoor (onwijse) wenschen tot last verdriet ancxt ende iammer vanden ondersaten/welcker welvaren sy niet en beminnẽ noch soecken alsoo sy t'volck niet en achten dan als Honden / Voghelen / Esels ende Paerden tot henluyden Nut/dienst ende lust gheschapen te zijn/ Neen soodanighe Heeren en staen in mijn Brieff niet beschreven ende en soecke die daerom oock niet: maer soecke Heeren welcker hoochste lust is den volcke tot verstant / rechtveerdicheyt / maticheyt ende tot allen

anderen deuchden aen te voeren/ ende soo door verbeteringhe der men-
schen het ghemeen best te verbeteren / als die gheen hooger lust en heeft
dan in grootwordinge zijnder ondersaten / welcker welvaert en̄ Rijck-
dommen hy de zijnen achtet / ende verde boven den zijnen liever ende
benaerstight / dit zijn Heeren die hoor ondersaten houden niet voor
Slaven/maer voor henluyden vrye ende lieve Kinderen/dit zijn gheen
verslinnende Wolven/maer sorchvuldighe Herders der Schapen/die
daer inne henluyden grootste eere achten ghelegen te zijn / dat hoere
Schapen ruych van wolle/ghesont/sterck / vet ende welvarende zijn/
ende op goede weyden veylich hoor voetsel nemen.

Ian de Hertoghe.

Geck/geck/dats geckernije/ende een geck Lantsheere die soo is.

Legaet Gevaer Hulp-soeck.

Dats een wijs ende oprecht hooft/die soo is.

Ian de Hertoghe.

Sulck Prince waer eer een arm Slave te noemen dan een Lants-
heere.

Legaet Gevaer Hulp-soeck.

Sulck Prince is een recht Prince ende vry Heere/wiens Scepter off
macht leyt op zijn selffs(niet opte armer ondersaten)schouderen.

Iohan de Hertoghe.

Dat heet ghy een Heer te zijn/ende ick houde dat voor een Knechte-
lijcke dienstbaerheyt.

Legaet Gevaer Hulp-soeck.

Dat is die meeste Heere die den meesten Menschen dienst ende Nut
doet buyten yemants last off schade / ende sulck hooft is waerdigher
edelder ende beter dan t'gheheele groote Lichaem / hoe cleyn dit hooft
daer jeghen schijnt / want van sulck hooft comt die waerdichste nut-
baerheyt.

Iohan de Hertoghe.

Soude dat Heerschappen zijn ? dats (segghe ick noch) niet dan die-
nen/sorghen arbeyden met hert hooft ende sinnen / ende dit noch voor
een ander/wanneer soudet dan eenighen lust ghenieten?

Legaet Gevaer Hulp-soeck.

Wel Heerschappen en is gheen spelen gaen/wie zijn lust soeckt meer
dan s'volcx Nut/die heeft hen selve niet het volck lieff/ dese luyden soec-
ke ick niet / maer soodanighe Princen die in s'volcx verbeteringhe soo
haer lust soecken / dat sy gheen Arbeyt / moeyten / noch swaricheyden
ontsien

ontsien/alleen op dat het volck deuchdelijck/onbehouftich ende rustich soude moghen worden ende blijven/daer sulcke Princen in sulcken Arbeyt vlijtich volherden/geeft oock de opperste goede Prince zijn zeegen/sulcx dat de vruchtbare ende ghewenschte wasdom van s'volcx verbeeteringhe desen Prince met sulcken Edelen Goddelijcken ende heylsamen luste stadelijcken vervullen ende verblijden.

Eersucht Amman.

Dat zijn droomen / alle lieffde des Menschen begint aen den Mensche selve/wie hem selff niet nut is met het benaerstighen van rijckdom macht eñ wellust/hoe can die een ander nut zijn? mijn Heer heeft recht ghesept dat sulck Lants-heere als ghy soeckt een geck soude zijn / want dese soude moeten al zijn eyghen nut ende lust versuymen/ia hem selffs verderven om zijnder ondersaten nuts willen / dat en ghebiet ons de Heere niet daer hy sept / hebt u naeste lieff als u selve / hy sept daer niet meer dan u selve/dus spreeckt ghy teghen die heylighe Schrift/oock teghen de redene ende versiert een spotlijck Ideam Platonis / want ick houts onmoghelijck dat eenich Mensche een ander liever mach hebben dan hen selven/ende u Lants-heere soude moeten t'volck beminnen boven hen selve.

Ian de Hertoghe.

Dats wel ghesept/ick achts mede onmogelijck datmen soodanighe een soude vinden onder den Sonnen.

Meinaert de Bischop.

T'is seecker onmoghelijck/lichter salmen een witte Raven vinden/immers men mach wel een Raven wit ende sulcken Mensche met woorden affmalen:maer men salse op Aertrijck niet vinden/eñ is maer een ghenouchelijcke droom sulcx te wanen.

Legaet Gevaer Hulp-soeck.

T'is gheen spottelijcke Ideam/noch gheen witte Raven/ ick soecke maer een Recht Christen Lants-heere/sulck Prince was Christus/die elck diende ende nut was ende zijn leven gaf voor zijn Schaepkens/nu heeft dese ware Meester die const van lief-hebberen niet nijdichlijck by sich alleen verborghen/maer mildelijck anderen voort ghelcert/ende soodanighen perfecten Jonghers ende lieff-hebberen van anderen gemaeckt / dat sy mede hoor leven voor hoor naestens heyl gaven ende waerachtelijcken conden wenschen van Gode verbannen te zijn / op dat hoor naesten behouden mochten werden / maer seecker mijn Heeren nademael ghylupden segt onmoghelijck te zijn dat eenich Mensche een ander liever mach hebben dan hen selve / ende ick u moet ghe-

 looven

looven te spreecken t'gunt ghy waerheyt waent te zijn: soo moet ick mede ghelooven dat ghy selve noch niet en zijt sulck lieff-hebber oock mede dat ghy onder dit gheselschap gheen soodanighen Menschen kent / wat resteert my dan anders dan dat ick mijn tijt hier niet vergeeffs en late deur gaen/maer elwaerts gae sporen daer ick waere lieff-hebbers van't ghemeen beste soude moghen vinden.

Eersucht Amman.

Dese Man spreeckt vreemde paradoxa / hy ghelooft ons niet / ende gheeft daer mede niet onbedeckteliјck te kennen dat hy ons al t'samen aen seyt voor t'gunt hy selve mach zijn.

Iohan de Hertoghe.

Wat soude dat zijn?

Eersucht Amman.

Loghenachtich / men heeft hem nu meer dan eenmael gheseyt dat wy de rechte luyden zijn waer aen zijn Brieff hout / maer hy geeft ons gants gheen gheloove/ick laet mijne Heere staen/weet ick dan van my selve niet wt wat meeninghe ick mijn State gheaenvaert heb ende bediene? weet ick niet(segge ick noch)dat ick alleen in allen mijnen dienste voor ooghen hebbe mijns Heeren grootheyt? rust vanden Hove / ende t'welvaren van allen den ghesinde ende Dienaren? die my dat wilde benemen die mocht my soo licht vroet-maecken dat ick hoornen op mijn hooft hebbe.

Gevaer Hulp-soeck Legaet.

By uwen oorlove dat wert wat te hert ghetrocken/loghenachtich zijn is wat anders dan doolinghe int Oordeel: ick achte mijnen Heeren niet voor loghenaers/dat sy verde van my/ maer houde die selve te doolē in hoor Oordeel desen aengaende/want elc is hem selffs int Oordeelen ionstich/als dan yet bestaen wert t'welckmen doen mach wt een quade oft goede waerom oft oorsaecke/soo schrijft sich de Mensche gemeenlijcken de beste meeninghe toe / ghelijck off yemant siende dat hem een arme/ ten aensien van veel trefflijcke luyden / vraegt om een aelmisse/tot het gheven wille crijcht/ alleen om eere van Gods-vruchtighe miltheyt te behalen inden oogen der luyden/welcker loff hy groot achtet / sal de selve des niet jeghenstaende nochtans hem selve wel connen voor laten staen als off hy die aelmisse gave wt de beste meyninge daer wt hy wel heeft ghelesen off ghehoort datse behoort te geschieden/ te weten op dat die arme Mensche ter noot geholpen mochte zijn/ende alsoo ter zijden stellende zijn rechte meeninghe die niet goet en is / te weeten Eersucht/sal hy hem selve een valsche meeninge(valsch in hem

meyn

meyn ick) die goet is toeschrijven / te weeten lust om den naesten te helpen. Alsoo meyne ick mede dat ghy wel mocht wanen ende dichten dat v.l. uwes Heeren grootheyt, de rust vanden Hove/ende des ghesindes welvaren alleen soect/maer uwe woorden / lochenende dat yemant een anders boven zijn eyghen bate soude moghen soecken / doen my nootsaeckelijcken ghelooven dat sulck u segghen niet is dan een verwe ende decken-schande van een ander meyningh/ die daer ghemeynlijcken onderleyt/ende niet soo loflijck is als de voorghewende.

Iohan de Hertoghe.

Wat meeninghe dunckt u dan dat mijn Hoffmeester soude hebben?

Gevaer Hulpsoeck Legaet.

Ick ben hier niet ghecomen mijn Heere om een Pasquil te zijn/ende doort quade ende ware te segghen alle Mans vyantschap op mijnen halse te laden: maer alleen om ware lieff-hebbers te soecken van't ghemeen beste/die ick hier niet vinde/ende daerom dencke elwaerts te gaē.

Iohan de Hertoghe.

Segt vry wt / gheen ondanck en sal hier waerheyt spreecken behalen/want wy hebben die Hemelsche Goddinne lieff/seght dan wat soude mijn Hoffmeesters meyninghe zijn?

Legaet Ghevaer Hulp-soeck.

Zijn eyghen grootheyt rust ende welvaren / alwaert oock met verclepninge van mijns Heeren grootheyt/tot onrust vanden Hove/ ende tot verderven vant ghesinde/want dat elck meest bemint / soeckt elck meest/ na dien dese uwe Ets. Hoffmeester selve voor recht hout dat elck hem selve meest beminnet / wat macher wt volghen dan dat elck zijn eyghen groetheyt rust ende nut meest moet soecken? nu can dit selden vallen/sonder een anders grootheyt rust ende nut te verminderen / soo volcht dat hy't oock voor recht hout zijn eyghen bate met een anders schade te benaerstighen / waerom soude hy dan laten sulcx te doen? na dien hy't voor recht ende behoorlijck achtet/dese meenighe doet begeerlijck loopen na Staten van Iustitie/om door onrechte coop van t'rijcke ghelt / het rechte recht der armen onrecht te maecken / om Rentmeesteren te werden ende den Boeren haestelijck doende betaelen / maer den Heere lancsaem betalende van een penninc door den woecker over twee te Alchimisteren / ende om bewint te hebben van des Lantf-heeren goederen/ende tot haren schade hoor eygen bate groot te maecken.

VVerner Bugeus vander Const Edelman.

Wat nu? sal dese Esopische onschamele Plompaert alle den dach zijn lust boeten met mijnen Heere ende elck hier zijn onlust soo spottelijck

lijck te ſegghen? Pots velten eer ick langher ghedoochde dat mijn Heere die ſmaetheyt gheſchiede / ſoude ick hem met grove vuyſten op zijn grove bachuys / zijn ſpijtighe grofheyt bethoonen / wat laet ſich deſe ſchant-voghel ende Naem-ſchender duncken? is hier niemandt die t'ghemeen beſte lieff heeft? heb ick ſelve niet mijn armoede verlaten etlijcke Jaren lang om t'ghemeen beſte? in vreemde Landen ſwermende allen goeden conſten gheleert? ja oock de ghevaerlijcke Crijchſconſte vromelijck ghehanteert? hadde hy daer maer van een toorn geſien/ hoe ick niet anders dan off mijn gantſche lijff van Stael waer gheweeſt/ (ſoo waerlijck mijn herte is) op allen ſchut-geveerten/ aen allen ſtormē/ ja midden onder der vyanden Batailliē ſtoutelijck als een Leeuwe/ mijn handen gherept/ mijn lijff gheweert/ ende den Vyanden verniclt/ doorſteecken ende wten velde geſlagen hebbe / ick dencke dat het aenſchouwen van mijn gevaerlicheyt alleen/ hem inden broeck ſoude hebben doen vuylen/ wat heeft my anders hier toe ghedronghen dan lieffde om t'ghemeyn beſte te moghen vorderen? om t'ghemeyn beſte te verluſtigen / te vercieren ende te beſchermen? voecht dat den Edeldom niet? is dat geen Rechte Edelheyt? Js dat ſegghe ick noch niet alleen Edel zijn met namen ende Wapen? wie mach lochenen datmen ſoo doende t'ghemeen beſte boven eyghen baet benaerſticht?

Iohan de Hertoghe.

Wat ſegdy daer toe goede vrundt?

Legaet Ghevaer Hulp-ſoeck.

Niet mijn Heere ick verſtomme.

Iohan de Hertoghe.

Waerom dat/ heeft u een Wolff gheſien?

Legaet Ghevaer Hulp-ſoeck.

Dat ghelove ick want ick verſchricke van deſe Edelmans ſnedighe woorden/ die wel tot den vuyſt ſchijnen te ſtrecken teghen my/ die maer metter tonghen ſtrijde / waer dat vroomheyt met ſoo onghelijcke weer my te bevechten?

Iohan de Hertoghe.

Des behoeffdy niet te duchten/ maer ſpreeckt vrpelijc wt t'gunt ghy daer teghen weet te ſegghen/

Legaet Gevaer Hulp-ſoeck.

Off deſe/ ſulcx als hy vertelt/ ghedaen heeft weet ick niet/ maer weet wel datmen al dat mach doen/ ſoo wel om zijn ſelffs als om t'ghemeen beſten wille/ dit gheſchiet minſte/ dat meeſte/ doch ſchijnet wel aen zijn

ghewade

ghewade/golden Keetting/silveren Dolck/ende anders dat hy gheen schade bynden creych heeft ghehadt.

VVerner Bugeus vander Const Edelman.

Dat wolt der Duyvel/soldemen dan om schade te behalen t'leven in ghevaer stellen? hebbe ick wat verovert/ des heb ick Godt ende mijn vromicheyt te dancken.

Legaet Gevaer Hulp-soeck.

Dats wel/maer t'ghemeen beste behoeft nu noodlijck soodanigher vromer Edelluyden/die macht ende verstant hebben om hulpe te doen/ daerom nademael ghy zijt (soo ghy seght) een lieff-hebber van't gemeene beste/soo is nu den tijt dat ghy metter daet bewijst t'gunt de mont spreeckt. Ende om u immers daer toe lustigher te maecken soo wil ick u een verholentheyt/die waerachtich is/ontdecken. Daer is gesloten/ om allen goeden gheesten lustich ter hulpen te maecken/ datmen allen luyden van wat stenden sy zijn/diemen bevint eenighen sonderlinghen dienst hulpe off weldaet aen't ghemeen best bewesen te hebben/ sal vereeren met Staten van eeren soo sy daer bequaem toe zijn / ofte beloonen met eenighen juweelen off vryheyden inden ghemeen lants lasten/ sulcx dat voorts aen niet meer eenich Mans sonderlinghe deuchde off vroomheyt onvergolden sal blijven.

VVerner Const Edelman.

Borghe waer goet/ick prijse een Mosche inde hant boven een Opevaer inder lucht/ acht ghy den luyden soo slecht dat sy den Esopischen hont souden navolghen int verliesen van dat sy nu al inden mont hebben/om den schaduwe van schoon woorden te erlanghen?

Legaet Gevaer Hulp-soeck,

Neen goede Man soo slecht en recht can ick u qualijck achten dat ghy t'ghemeen beste lieff sout hebben / nademael ick sulcken grooten ghesoeck van eyghen baet in u mercke/wie eenen anderen recht lieff heefft/diens hoochste lust ist den ghelieffden / lieffde ende weldaet te bewijsen/ende dat soo gheheel sonder te sien op loon off eyghen baet / dat hem oock de ghedreychde straffe ende vreese van alle t'zijn te verliesen niet en mach affschricken dienst ende hulpe te doen / den ghenen die hy lieff heeft / soodanighe lieffde hebbe ick in dese quade tijden / ballinck ende van alle mijn have berooft zijnde/ghenooten van waere lieffhebbers die my / teghen t'verbot off lijffstraff des Ducx d'Alva banden ballinghen hulp te doen/niet ghelaten hebben vrymoedelijck ghelt met troost-brieven aen my te seynden/soodanighe achte ick waere lieff-hebbers ende vrunden.

VVerner vander Const Edelman.

Soodanighe acht ick waere Narren ende Gecken.

Legaet Gevaer Hulp-soeck.

Soodanighe waere neeren soecke ick / ende nadien ick u Waer-ner hoor noemen/ soude ick my verblijden dat ick aen u sulcken Waernar hadde ghevonden/ ghylupden schijnt Euangelische hier / t'Euangelie prijst soodanige Waerenarren/ die hoor levē gevē voor hoor naestē/ seecker ist goet voor den naesten/ hoe vele prijselicker ist voor t'gemeen beste eltijcke hondert duysent naestens in sich behelsende. Maer soodanich lieffhebber is (soo ick bevinde) een seltsaem wilt-braet inde Werelt daer d'opinie voochdesse is/ niemant doet daer wat/ hy en weet waerom/ also wert nu die lieffde eñ vrüntschap een Coopmanschap/ heeftmen schoon wat inden/ schijn dat is een Spieringh om een Cabbellauwe / soo ist schencken niet dan angelen ende een winstgierighe woecker.

Gheerhardt Coopman, Merctgangher.

T'schijnt dat hier niemant voor desen Man veplich is/ die selve meer schijnt te wesen een spijtige Pasquil/ dan een vruntlijcke Legaet/ mach dan de Coopman niet ghespaert zijn? wie doet het ghemeen beste (immers in dese ghebroocke Landen) doch meer nuts dan den Coopman?

Legaet Gevaer Hulp-soeck.

Die t'landt door't swaert/ ende goede wetten/ soo breedsaem hout/ dat de Coopman veplich mach wandelen ende handelen.

Gheerhart Coopman.

Is de Coopman dan onnut?

Legaet Gevaer Hulp-soeck.

Neen/ want als hy met Monopolien/ woecker/ voorcoop / bedroch/ ende listighe behendicheyden den ghemeenen Man wtsuycht / is hy den lande verderfflijck/ dats ergher dan onnut / maer als hy met ghetrouwer vlijten/ om redelijc gewinne/ den Lande dient met inboeringe van behoeftighe/ wtvoeringhe van overtallighe/ ende vertieringhe van nutte waeren: is hy den Lande nut/ t'welck noch al (soo wel als crijchshandel/ goede consten / vonnissen ende regeren) mach gheschieden om eyghen bate/ soo wel als tot nut van t'ghemeen beste / wildy nu dat ick u reeckene voor een recht lief-hebber van t'ghemeen beste/ soo verclaert dat ghy u coopmanschap meer drijft om des gemeen bestens/ dan om u eyghen nut.

Gheerhart Coopman,

Wie doet sulcx? seecker die soo wilde Coopmanschappen / en soude

niet

niet langhe Coopman blijven / maer haest een Maeckelaer / ja Bedelaer worden voor die Kercke : want dese comende voor allen anderen met Cooren ter marct in zijn Vaderlant daer groote dierte waer / ende wetende datter veel andere met Cooren na comen soude metten Siciliaensche Coopman moeten segghen my volghen noch veel Schepen die alle daghe hier sullen zijn / als die der ghemeenten schade int dier coopen hoogher soude achten/dan zijn eyghen baet int dier vercoopen.

Legaet Ghevaer Hulp-soeck.

Ghy seght niet qualijck:maer dit mishaecht u qualijck ende geloobe daerom oock qualijck/dat ghy een recht lief-hebber zijt van't ghemeen beste.

Coen Bouman Cock.

Ghenomen beste Man / ghy daer in al recht haddet teghen desen man/overmits veel alle Coophandel soo verdorven ende vervalscht is/ dat hy schijnt schade te moeten lijden die eenighe Coophandel sonder vervalschinghe oprechtelijcken wilde drijven / wat gaet sulcx my aen? ghemerckt dat in mijn hanteringhe niet en valt / ende mijn neeringhe soo nootelijck is dat het Respublijck sonder my gants niet en mach bestaen/ want souden wy ploeghen / saeyen / maeyen / planten / weyden/ melcken/wringhen / noch karnen : elck soude haest moeten vasten ende niet langhe vast staen:maer verdwijnen/vallen/sterven/ ende bederven.

Legaet Gevaer Hulp-soeck.

Nootelijck/is vrundt / ende dienstelijck is u neringhe voor't gemeen beste / oock mach u hanteringhe gheschieden oorbaerlijcken / sonder t'ploghen van valschept:maer doet ghy luyden dat al t'samen? daer is grootelijcken aen te twijffelen. Ende ghenomen ghy't noch al t'samen schoon sonder arghelist dedet:volcht daer wt dat ghy't al t'samen tot lieffden van't ghemeen besten doet?strecket u lust begeerte ende meeninghe meer om t'ghemeenlant/dan om u selffs nut te doen.

Coen Bouman.

De wenner behoort den craech toe / ende de arbeyder is zijn loon ende cost waerdich: soudy willen dat wy t'lant dienende niet verdienen: maer verhongeren souden. Wie soude dan t'lant lange mogen dienen?

Legaet Gevaer Hulp-soeck.

Dats de meeninghe niet / maer de vrage is off ghy t'lant meer dient om dat ghy t'lant soudet nut zijn/dan om dat ghy selff loon soudet vercrijgen?ic meyne wel dat het loon meer by u luyden gesocht wert eñ begeert/dã des Lants nut eñ welvaren:handelt eñ dient ghy getrouwelijc

mē mach u wel te recht getrouwe ē̄ nutte Dienaers noemē: Maer gee-sins waerachtighe Kinderen ofte Lieff-hebbers van't ghemeen beste. Een Huyrling doet niet qualijck als hy vlijtelijck arbeyt om tamelijck loon: maer loff lijcker doet een soon die niet om loon / maer wt lust om t'ghemeen goet van zijn Ouders huys tot nut van zijn Ouders / Broeders ende Susters te verbeteren ende te vermeeren / dese zijn lieff-hebbers van't ghemeen beste / maer niet die Huyrlinghen / sy zijn dan oock soo goet ende ghetrou als sy willen / want die eyghen loon soeckt boven t'ghemeen best / is een Lieff-hebber zijn selffs / maer niet des ghemeen nuts / soodanighe luyden vinde ick hier / ende soodanighe luyden soecke ick niet / want die connen hen selve al te meesterlijc soeckēnde vinden / maer ick soecke luyden die t'ghemeen beste soeckende / hem selve verliesen / verteren ende ghebruycken laeten alleen op dat het ghemeen beste wel mach vaeren / dus wil ick mijn Heeren Gode bevelen / ende mijnder Straeten voorts wandelen.

Meinaert de Bischop.

Neen soo niet goede Man / wat ghy in dese niet en vint mach wel in my wesen / off andere schoon al niet en waeren lieff-hebbers des ghemeynen nuts / volcht daer uyt dat ickt niet en ben? gaet soo niet wt een voor-oordeel wech / sonder eerst my te hooren spreecken.

Legaet Gevaer Hulp-soeck.

Ick heb al uyt u mondt soo veele ghehoort / dat ick seecker ben dat ghy van soodanighe luyden niet en zijt daer mijn Brieff aen hout.

Meinaert de Bischop.

Dat weet ick niet.

Legaet Gevaer Hulpsoeck.

Ick seer wel: want ghy hebt gheseyt / soo onmoghelijck te zijn datmen op aerden soodanighen (als ick soecke) lieff-hebber van t'ghemeen beste te zijn / als datmer een witte Raven op aerden soude vinden / nu zijt ghy luyden mede noch hier voor mijn ooghen op aerden / soude ghy nu segghen dat ghy soodanich waert: soude ick u niet moeten houden voor onwaerachtighe luyden? daer voor houde ick u niet / dus moet ick ghelooven dat ghy't oock niet en zijt.

Meinaert de Bischop.

Ghy schiet al te onbescheydelijck / overmidts ghy niet en merckt op d'onderscheyt tusschen my ende desen anderen want / alle deser luyden doen gaet aen den Lichame ende habe des Menschen / dat sienlijcke ende verganckelijcke dinghen zijn / ende oock Weereltsch / daerom men hem oock Wereltsche luyden noemt / maer dat is met my anders / ick

hen

ben een Geestelijck Man/hebbe de Weerelt verlaten / bemoeye my met Gheestelijcke saecken / ende soecke niet anders dan salicheyt van alder Menschen Zielen. Seght my nu wat nut off voordeel mach my daer aff comen? maeckt eens anders sielen salicheyt / mijn siele oock saligher dan sy is? en off sy my niet willende ghelooven alle in verdoemenisse liepen/sal dat mijn siele oock onsaligher maecken? nu ziedy wel dat ghy t'onrecht van my oordeelt / ende dat ick een recht lieff-hebber ben van t'ghemeen beste/ja vant rechte beste/namentlijck der sielen ende der selber heyl/ghy zijt(soo ick mercke)niet heel onbelesen/soo hebdy oock wel ghelesen wat groote meenichte Boecken ick gheschreven hebbe/ om te vorderen dit alder-beste gemeyn beste/daer upt ghy dan oock licht hebt moghen speuren een onophoudelijcken sorchvuldicheyt/den gestadigen wackerheyt/ende onuytspreeckelijcken arbeyt/ moeyten ende vlijt dien ick ghedaen hebbe ende noch daghelijcx doe / alleen tot heyl / nut ende welvaren van alder Menschen sielen/welcker salicheyt my (soo geseyt is)niet een haercken saligher maeckt / moochdy nu oock lochenen dat ick ben een waere lieff-hebber van t'ghemeen beste?

Legaet Gevaer Hulp-soeck.

Haddet ghy Heere met waerheyt daer by moghen voeghen dat ghy in armoede/verachtinghe ende vervolginghe den Menschen leerende/ u leven voor u Schaepkens daghelicx gheeft / soomen aen den Heere Christum ende zijn jongheren heeft ghesien / sonder selffs in weeldighe rijckdommen anderen te vervolghen(soomen in u luyden Godt betert veel siet) het soude wat beter schijn hebben ghehadt tot bewijs van u voornemen/ hoe wel men dan noch mocht vermoeden dat een onwijse yver / door eenich eyghen ghesoeck dickmael mede soo goeden schijn voor den Menschen mach hebben/maer wat doet nu dit u segghen ter saecken? u luyder woorden brengen mede dat ghy des volcx sielen soect ende niet hoor ghelt/maer die daet betuycht daer tegen dat ghy s'volcx ghelt/ende niet haer sielen soeckt/ ten waer ghy wilde lochenen dat elck meest vint dat hy meest soeckt / hoe veele sielen ghyluyden ghebonden ende ghewonnen hebt en weet ick niet / ghyluyden en moget oock niet bewijsen/maer ghy moocht niet loochenen ende ick behoeffs niet te bewijsen/hoe ontallicken menichte hondert duysent gouden sielen ghy gebonden hebt? want u luyder Coninckliicke ghebouwen / Keyserlijcke incomsten/ende Epicureensche weelde/betuyghen dat al veel naeckter dan u wel lieff is / nu verstaetmen mede licht dat ghy sulcke oneyndelijcke schatten sonder argelistige sorchvuldicheyt niet en hebbet connen vergaderen/ sonder Tyrannissch ghewelt niet en mocht beschermen/

 ende

ende sonder wellustighe begheerlijckheyt niet en cont misbruycken/ alle t'welck niet en mach gheschieden sonder den Rijckdommen/ moghenheyt ende weelde te houden voor u opperste goet ende schat / soo dat u herte daer altijt is gheweest daer u schat is. Dat nu die voorsz drie saecken den Lichaem aengaen hier inder tijt ende den selven hier schijnen te salighen: is kennelijck ende blijckt uutsdien nootsaeckelijck dat ghy u lichaem lieff ghehadt/ ghedient ende besorcht hebt/ maer geenssins u siele/ die ghy versuymende weynich hebt gheacht / soomen niet teffens en mach dienen den Mammoni ende Gode/ sonder wiens dienste die siele jammerlijcken wert versuymt/ hebdy dan u eyghen siele niet lieff: hoe soudy yemants anders sielen lieff hebben? ghy luydē dient eñ soeckt dan u selve eñ niet het volc/ eñ dit op s' volcx costen/ des volcx gonst soect ghy luyden met valsche vrede Prediken/ op dat ghy haer soo groote als sotte miltheyt sout genietē/ hier toe verswijcht ghy die straffende waerheyt/ ende leert niet dan sinnelijcke loghenen / want al loopter somtijts een waerheyt onder van vermaen tot beteringe van leven: o misbruyct ghy die alleen tot een deckeschant uwer gront leeringhe / daer meest toe streckende datmen met hanteringe van Ceremonien Gode behaecht/ eñ dat Godt soodanighen genadich is/ ende haer sonden niet toereeckent/ al blijven sy schoon huyden als gisteren in sonden / als sy maer vast gelooven dat sy Christenen zijn / ghedoopt zijn etc/ dese ruyme wech vint het volck ghemackelijck/ leven metten ellenboghen op sulcken cussentgens/ ende beschencken sulcke genade Preedickers rijckelijcken/ nademael ghyluyden dan om u eygen stadich gewin/ t'volck in sonden laet blijven/ sonder hoor beteringhe te benaerstighen / maer wel u rijckdom ende machte / hoe salmen ghelooven dat ghy een lieff-hebber zijt van't ghemeen beste?

Iohan de Hertoghe.

Wat nu vrunt/ soude hier dan niemant zijn die t' ghemeen beste lieff heeft?

Legaet Gevaer Hulp-soeck.

Ick kan soodanighen Menschen hier niet mercken.

Meinaert de Bischop.

By wat reden doch?

Legaet Gevaer Hulp-soeck.

Die meyn ick nu al meer dan genouch ghesept te hebben/ al en schijnet mijn Heeren niet ghenoech / ende soudes noch meer connen seggen indien men my wilde antwoorden op mijn vraghen.

Lan

Ian de Hertoghe.

Dat sal zijn/draecht maer.

Legaet Gevaer Hulp-soeck.

Mach oock yemant recht lieff-hebben t'gunt hy niet en kent?

Iohan de Hertoghe.

Neen.

Meinaert Bischop.

Gheensins/want alleen door de schijn van waerheyt / van goetheyt off schoonheyt / wort alles lieff ghehadt / hoe sou dan yemant moghen lieff-hebben t'gunt hy niet en kent voor goet off schoon ? hier sal niemant onser teghen segghen/want het spreeckwoort oock leert / dat onkunde onminne maeckt.

Legaet Gevaer Hulpsoeck.

Dats recht gheantwoort/nu mach elck seggen wat hy acht dat het ghemeen beste sy/dat is wat int algemeen/oock den Menschen best sy.

Iohan de Hertoghe.

Datter een Lants-heere na zijnen lust ghebiede/ ende dat alle t'volck hem wt vreesen onderdanich sy.

Legaet Gevaer Hulp-soeck.

Dat waent ghy Gen: Vorst u goet/maer off sulcx den volcke goet sy en dunckt my niet.

Eersucht Amman.

My dunckt het ghemeen beste daer inne gheleghen te zijn / dat de Rijckdom soo overvloedich sy int lant / datter veel groote Processen werden/ende des Lants-heeren incomsten ontallick zijn.

Legaet Gevaer Hulp-soeck.

Seecker dat sulcx voor den Rechteren ende Ontfanghers / goet schijnt weet ick wel/maer off de twistige weelde beter sy voor den volcke dan vreedsame nootdruft/soude moghen aen ghetwijffelt worden.

VVerner Bugeus Conſt Edelman.

Hoe onbeschepden ende waerachtich men spreect/dese weder-spreecker twijffelt daer aen/ nochtans twijffel ick niet off t'ghemeen beste bestaet daer inne / datmen allen goeden constenaren in tijden van vrede/ met eere ende rijckelijcken loon beschencke / ende allen vromen Chrijslupden in tijden van Oorloghe met Crijs-ampteren eñ bevelen vereere.

Legaet Gevaer Hulp-soeck.

Dat sulcx goet sy lochene ick niet/maer kenne al meerder goet onder t'ghemeyne/dat beter den name van t'gemeyn beste waerdich sy/ende

verstae

verstae wel dat die eer ende loon-soeckers hem selve soecken / maer niet het ghemeen beste, d'welck sy niet kennen.

Gheerhaert Coopman.

Wie kent niet aldernutste voor de Ghemeynte te zijn / dat de Coopmanschap rustelijck zijnen ganck heeft / ende t'lant rijck maeckt door neeringhe ende welvaren?

Legaet Gevaer Hulp-soeck.

Die niet / die daer verstaen dat de Rijckdommen der sielen beter zijn dan des lichaems / diemen dickmael misbruyckt tot der sielen verderff / maer d'andere nimmermeer.

Coen Bouman.

Dat soude loopen teghen mijn meeninghe / wesende dat vele vruchtbare Jaeren het grootste nut is voor't ghemeen beste.

Legaet Gevaer Hulp-soeck.

Men seght recht, dat sulcx teghen u meeninghe loopt / want alle vermeeringhe van have brengt niet met sich vermeeringhe van doechden / maer dickmael verstickinghe.

Meinaert de Bischop.

Ick houde ontwijffelijck het aldernutste voor't ghemeen beste / datter vrede sy inde Religie.

Legaet Gevaer Hulp-soeck.

Soo hebben onse voor-Ouders het beste ghemeen goet ghehadt / maer daerteghen seggen nu veele ghelcerden / leerende datter onder wijlen wel een valsche vrede sy / om die welcke te verstoren Christus is ghecomen. Maer wat blijff ick hier noch vergheefs staen clappen met verslijtem mijns tijts? ick vinde hier niet een die te recht het ghemeen beste kent / hoe mach sulc een doch lieff hebben? Een onwijse liefde heeft my hier opgehouden / die alles hopende / my oock dede hoopen dat hier noch yemant soude moghen zijn die t'gemeen beste lieff heeft / maer die niet my / ende u Edele vermoghende Heeren / met dit gheselschappe wensche ick met herten dat hy u ghenadelijck doe verstaen / dat het gemeen goet / beter / waerdigher ende schoonder is dan elck uwer opsich / op dat ghy inder waerheyt het beste / waerdichste ende schoonste goet / noch eenmael meest moocht lieven uter herten. Adieu.

HY GAET IN EEN ANDER HERberghe, ghenaemt inde onschamelheyt, daer *Priapus* wthanght, ende vint daer Gierighe, Weeldighe ende Libertijn daer

daer hy terſtont van ſcheyt, als gheen lieff-hebberen van t'gemeen beſte weſende, hoe wel zijt haer oock beroemen, ende ſcheyt voorts wte ſelve Sede, om te gaen naer het Dorp ghenaemt *Veritas*, ende ſeyt teghen ſich ſelven.

DAer heb ick ghenuiſt/ mijn tijt vergheeffs verquiſt/ om dat ick niet en wiſt wat daer voor luyden waeren / Heere Godt wat vreemder bedencken maeckt my ditte / hoe connen de luyden ſich ſoo vroet maecken / nu al te zijn t'gunt ſy niet alleen niet en zijn/ maer oock niet en kennen / ſy weten daer noch niet hoedanich hy is die t'gemeen beſte recht lieff heeft/ende noch dorſt elck ſich vroet-maecken/ dat hyt was / ſoo veele vermach die waen dat ſyluyden die daer wat affgheleſen hebben off hooren affclappen / ghelijck die blinde vande verwe / ſich daer wt connen vroet-maecken dat ſy nu al zijn t'gunt ſy noch niet te recht en weten/ick ſoude ghemeynt hebben dat ſulcke henluyder verbeeldelijcke kenniſſe off waen henluydē veel eer beſchuldicht ſoude hebben door't vertoon wat ſy behoiren te zijn/als ſy mercken dat zijt niet en zijn / dan dat elck ſoo plompelijck hem ſelve ſoude toeſchrijven t'gunt ſy gheenſſins en hebben / ſoo gaet het leyder ghemeenlijck oock toe (als ick my recht bedencke) niet alleen met deſen / maer niet meeſt allen luyden / vraecht een ghehoude Vrouwe off ſy hoor Man lieff heeft/ſy ſal vrymoedelijck antwoorden Ja:maer vraechtmen voorder/ men ſal vinden dat ſy niet den Man / maer haer ſelff inden Man lieff heeft/ick meyn den voorſtant ende oorbaer hoors huyſes / t'vruntlijck gheſelſchappe/de ſoete trooſt in teghenheyden/ende dierghelijcken meer/daerom ſy oock troert als haer Man ſterft/al ghelooff de ſy oock vaſt dat hy uyt dit ellendighe dal der tranen ende wt deſe ſorchlijcke ē moeyelijcke Zee/int vroolijcke rijcke Godes/dats inde veylighe haven van ruſte ware ghecomen/had ſy den Man lieff ende niet haer ſelve in hem / ſoude deſe groote welvaert hoors Mans niet overweghen hoor cleyn ſchade?ſoude ſy haer niet veel eer verblijden dan bedroeven? Soo bemint die Man niet zijn Wijff/maer zijn gemack/dienſt ende luſte in zijn Wijff/ hoe bemint de amoreus niet zijn minneken? maer zijn vleeſchelijcke welluſt/oock tot haer ſchande ende onſalicheyt:heeft ſulck een zijn lieffken oock lieff?ſoo gaet het metten gemeenen vrunden die meeſt al hoor ſelffs vermaeckelijckheyt/nut/eer/ ende luſt die ſy genieten u ter vruntſchappen / ende niet den nut off luſt hoors vrunts ſoecken / ſoude ick allen Staten van menſchen door wanderen met mijnen gedachtē / ick meyn dat ick deſe eygenſoeckelijcke/baetgierige/woeckerſche lieffde ſoude vindē in allen/in allen meyn ick/die noch in Chriſto niet waerachtelijck herboren zijnde / de ware Godtlijcke lieffde ontberen in hooren

herten/wtgenomen alleen de natuyrlijcke tocht des herten/inder Moederen wesende totten Kinderkens/die soodanich is dat sy horen hongerighen maghe/de ghesoude beete ontrecken/ende steecken die t'ghelieffde kint inden mont/alleenlijck op dat den kinderen wel soude zijn/sonder alle eyghen ghesoeck / vermach dit noch de redelijcke natuyre inden Menschen tot onderhout vande Menschelijcke lichamen: hoe soude de Goddelijcke natuyre sulcx niet vermoghen inden weder-ghebooren tot opvoedinghe ende onderhout vande goetwillighe onwijsse sielen? soodanighe zijnder dan noch inde werelt / ende soodanige lieven oock met herten t'gemeen beste/ende soodanige sal ick vinden int Dorpken dat ick van verre beginne te sien genaemt Veritas/het begint avont te worden/ick wil wat aentreden soo come ick noch by sonne ter begeerder plaetsen / daer comt een Man wten velde mede nae desen Dorpe waert/Goeden dach beste man/woondy in dese vlecke.

Kersten Goedaert.

Ja ick vrundt/Godt gheeff u oock goeden dach / my wondert hoe ghy den wech hebt connen vinden/die is alle man niet cont/oock comt hier weynich volcx daerom soude ick wel willen hooren (ghelievet u te segghen) van waer ghy comt.

Legaet Gevaer Hulp-soeck.

Gaerne vrunt ick come upten lande vanden Goubernemente vanden Heere Voel smert vander Lants-noot.

Kersten Goedaert.

Hoe ist daer doch ghestelt mette ghemeente? dragen die oock asschen opt hooft/sacken om't lijff/t'Euangelie inder hant/ende bidden sy oock al ghelijck in eenreleye tale?

Legaet Gevaer Hulp-soeck.

Dats my een wonderlijcke vrage/waerom vraechdy niet off die vreaer sy? die is nu inden lande soude t'volck dan troeren?

Kersten Goedaert.

Ick vraechde niet nade vrede/overmits ick niet seecker en weete off die vrede dan t'oorloch nutter is voort volck.

Legaet Ghevaer Hulp-soeck.

Wie mach daer aen twijffelen?

Kersten Goedaert.

Die daer aen niet en twijffelt dat Godt ons t'beste seynt / ende dat dickmael de roede so nut eñ nootlijc is in een huys als broot int tresoir.

Legaet Ghevaer Hulp-soeck.

Ghy weet ten minsten wel dat u selve die vrede nut is om te comen int ghebruyck van uwe have.

Kersten

Kersten Goedaert.

Even soo luttel weet ick dat als t'ander/ maer off dan noch de vrede my al schoon nut waere/ eñ den gemeynten schadelijck/ met wat reden soude ick dan noch sulcx mijn nut/ tot het gemeen bederuen connen begeeren? omme nu te vernemen off die vrede den gemeenten nut mochte zijn/ vraechde ick u oft volck oock aschen op't hooft hadde etc.

Legaet Ghevaer Hulp-soeck.

Dat was my een seitsaem vrage/ wat meynde ghy doch daer mede?

Kersten Goedaert.

Om daer by te mercken off des volcx stoute hoochmoet nu al so verde onderdruckt ware / dat elck sich als aschen ende stoff onder Godts hant van herten vernederde / ende volghens dien ootmoedelijck allen pracht ende pronck verwerpende/ den recht ende slechtẽ sack van nootdrufrich ghebruyck om t'lijff/ in gewade voetsel eñ wooninge genieten/ ende door t'spaerlijck teren mildelijcker den armen deylen / oft soo eenmael te recht het Euangelium vanden woort-rijcken monden inden goetdadigen handen waere gecomen / eñ off sy al t'samẽ inde eenvuldige tale van geest ende waerheyt baden/ dat Gods eer ende alder Menschen heyl mach gevordert werden / d'een des anderen misverstant onpartijdelijck draghende.

Legaet Gevaer Hulp-soeck.

Dat alles sullen wy hier eer wenschen dan hebben/ ja voorwaer/ was dat die meeninge? die is niet vreemt/ ghy wilt seggen / waerender geene sonden daer en waeren geene plagen: off waeren wy als wy souden/ wy hadden dat wy wouden: want Godt is geen felle Tyran/ maer een liebe Vader : meer lust int ghenadich vergheven ende weldoen / dan int strenghe straffen hebbende.

Kersten Goedaert.

Dat raemdy recht.

Legaet Gevaer Hulp-soeck.

My verwondert dat ghy nae t'volck vraecht/ ende niet na den Gouverneur.

Kersten Goedaert.

Die is om des volcx / maer niet het volck om zijnen wille / dus hanget aen t'volck meer dan aen hem/ dit weet hy oock selve wel / ende verteert der halven hen selve om des volcx welvaren wille/ dit wist ic al van hem / daerom ick nae hem eerst oock niet en vraechde. Voorwaer soo t'volck ick meyn t'lichaem gulden is / die wijse Bouman / Godt/ en sal daer gheen Cooperen(veel min Aerden) hooft op setten. Ende dese kennisse heeft my noch al langhe goeden hoope ghegheven/ als ick soodani-

ghen gouden hooft sach op dit lichaem / alsoo ick daer by t'selve niet gheheel verdorven te zijn mocht ghelooven.

Legaet Gevaer Hulp-soeck.

Hoe is u name vrundt.

Kersten Goedaert.

Kersten Goedaert.

Legaet Gevaer Hulp-soeck.

Ghy zijt u name niet gheheel onghelijck / gave Godt dat ick veele sulcke rechte Kerstenen van soo goeder off Godtlijcker aert mocht vinden/seght my doch waer woondy?

Kersten Goedaert.

Daer int cleyn Huysken/daer des huyskens eyghen affmalinge wthangt/te weten Betlehem /daer soude ic u mijn Heere dees nachts by my nooden/soo ick niet en duchte dat ick u niet na u waerde soude connen ghenouch doen/ want ick diene met herten gaerne allen Dienaren van soodanigen oprechten Dienaer van't ghemeen beste / als deGouverneur u Heere is.

Legaet Gevaer Hulpsoeck.

By soodanighe luyden ben ick gaerne / ende in sulcken huyskens Herberghe ick liever dan in heerlijcke Paleysen / ter lieffden vande waerde gast die met zijn cuysche Moedere/in zijn eerste joecht/in soodanighen Herberghe t'huys heeft gheleghen/dus blijve ick by u/ende off daer binnen al schoon mede ghebreck waere / ick sal broot ende wijn doen haelen.

Kersten Goedaert.

Neen Heere/ Broot sal ons niet ghebreecken / soo mijn wooninghe anders is een recht Bethlehem dat isBroot-huys/ende soo die waerde gast(het Broot des levens) by my is ter Herberghen / Wijn behouven wy niet tot wellust/Bier heb ick/dat sal den dorst connen leschen.

Legaet Gevaer Hulp-soeck.

My honghert meer dan my dorstet/want ick van daghe niet hebbe ghegeten.

Kersten Goedaert.

Gaet binnen Heere.

Legaet Gevaer Hulp-soeck.

Neen leedet my binnen.

Kersten Goedaert.

Wijff ick breng een goet vrundt met my.

Sophia zijn Huys-vrouwe.

Wellecoom

Wellecoom moet hy wesen / legt u dinghen aff Heere ende stelt u te viere op die stoel.

Kersten Goedaert.

Stelt ghy Wijff den tafele met dat ghy hebt daer oppe / dees goede Heere is van daghe noch nuchteren.

Sophia.

Dats langhe ghevast/ick doe soo man.

Kersten Goedaert.

Schickt u te viere Heer/dats den verwermden gangher ghesont/die tafel sal fluer ghereet zijn/want vrunden spijse is haest gecoockt/ ende u ben ick vrunt om dat ick u een Dienaer mercke van des ghemeynen bestens/alderbeste vrunt/daer is die spijse die wy hebben/eet Heer/mijn Wijff tapt Bier/ende ick lese nu de segeninghe.

O Heer die ons gheeft spijs en dranck
Gheeft dat wy die met waerde danck
Heylichlijck tot uwer eeren,
En tot onser betering verteeren.

Legaet Gevaer Hulp-soeck.

Amen/dats een corte Benedictie.

Kersten Goedaert.

Door een haestighe hongher dienen corte mijlen totter spijsen / eet Heere van datter is/de honger dringt my niet seer/maer hongere meer om verstaen wat mijn Heere doch jaecht in desen hoecke/daer dagelicx alleman niet en comt.

Legaet Gevaer Hulp-soeck.

Leest dien Brieff aen u houdende/ende u honger sal versaet zijn.

Kersten Goedaert.

Hier staet mijn name niet op.

Legaet Gevaer Hulp-soeck.

Daer staet op u aert/leesten door ter wijlen eet ick.

Kersten Goedaert.

Dunckt u Heere dat ghy hier desen Brieff al te rechte bestellet? — Een wijl stillekens ghelesen hebbende by hem selve seyt alsoo.

Legaet Gevaer Hulp-soeck.

Duncket u neen?

Kersten Goedaert.

Ick weet niet wat segghen.

Legaet Gevaer Hulp-soeck.

Ick weet nauwelicx wat dencken/desen middage was ick by veelen luyden aen welcken desen Brieff niet en hielt/ ende namē sy luyden sich

de ſelffs ſoo hart aen/aen henluyden te houden / dat ick veele moeyten hadde omme yenluyden vroet te maecken t'gunt waerachtich was te weten dat ſy die luyden niet en waren/daer aen de Brieff hielt / daer teghen bevinde ick nu waerlijck dat deſe Brieff hout aen u/dit wilt ghy u niet aennemen/eñ ſal u moeten vroet-maecken dat ſy aen u hout/ t'welc nochtans waerachtich is/wat nu:onmogelijcke iſt dat oncuyſche lieffde in yemande mach zijn/ſonder wetẽ des Minnaers:ſoude dã die lofſelijcke lieffde ten ghemeynen beſten in u moghen zijn buyten u weten?

Kerſten Goedaert.

T'is conſt wel te onderſcheyden het wanen van't weten/ick heb dicmael ghewaent te weten/ als ick noch niet wiſte hoemen ſoude weten/ ſoo heb ick oock meermalen ghewaent dat ick t'ghemeen beſte boven mijn nut beminde/ eñ bevant daer nae noch al een crom haecxken van eygen ſoeckelickheyt(t'waer dan van eer ofte baet) ergens in een winckelken mijns hertẽ verborgẽ/ wat weet ick oft nu noch alſo met my ſy?

Legaet Gevaer Hulp-ſoeck.

Dat ſullen wy terſtont beyde ſeeckerlijck weeten moghen / ſoo ghy my recht ende ſlecht wilt antwoorden / ſeght doch wat acht ghy t'ghemeen beſte te weſen?

Kerſten Goedaert.

Meyndy Heer/dat icx u recht ſou connen beantwoorden?

Sophia.

Ick weet wel ja Man/wy hebben dickmael daer aff ghesproocken/ men mach al te wijs ende alte rechtvaerdich zijn / alſoo oock al te ootmoedich/t'welck valt alſmen wt hovaerdighe vreeſe voor doolen door't ſwijgen wijſer wil ſchijnen dan men is:off alſmen wt onnutte ſchaemte die bekende waerheyt heelt.

Kerſten Goedaert.

T'is ſoo Wijff / maer t'is gheen cleyn ſaecke byden grooten van groote ſaecken zijn cleyn oordeel te verclaren/niet te min merckende tot wien ick ſpreecke/wil ick gevraecht zijnde mijn arm goetduncken daer van ſeggen. Alſoo achte ick voor't ghemeen beſte, dat vele menſchen goet worden ende blijven.

Legaet Gevaer Hulp-ſoeck.

Dats te recht het alderbeſte ghemeen beſte/ ſeght nu wat meeſt daer toe vordert?

Kerſten Goedaert.

Dat d'overheyt hen recht quijte int gheven van goede wetten : ende int beſchermen vanden goeden volcke : ende dat het volck ghewillichlijck ſulcken Overheyt onderdanich ſy / daer toe behoeft / wijſe raet/ Edeldom/

Edeldom/ende rechtvaerdighe winners.

Legaet Gevaer Hulp-soeck.

Dats noch al recht/ende sulcx siet ghy oock aen voor goet en schoon?

Kersten Goedaert.

Ja ick voorwaer.

Legaet Gevaer Hulp-soeck.

Baert het aenschouwen van goede ende schoone dingen/geen liefde tot de selve?

Kersten Goedaert.

Het doet.

Legaet Gevaer Hulp-soeck.

Watmen dan kent voor't meeste goet / ende voor de meeste schoonheyt/daer toe moet ooc die meeste liefde zijn/moet het niet? verstaet my/ of een gierich man kennende de grootheydt ende schoonheydt van een gouden Reael van Oostenrijck / der selver een saghe legghen over een zijde/ende etlijcke hondert duysenden der selver penninghen over d'ander zijde/op welcke zijde meyndy dat hy zijn meeste liefde soude hebben op den eenen gouden Reael/ofte opten grooten menichte?

Kersten Goedaert.

Dat verstaet sich selve / zijn liefde soude duysentmael meerder off grooter zijn tot een grooten hoope/dan totten eensamen penninck.

Legaet Gevaer Hulp-soeck.

Ghy verstaet dan oock wel dat het goet worden van veel duysent Menschen/beter en schoonder is dan van u allen / hoe macht dan zijn/ dat by u (sulcx wetende) geen meerder lieffde tot het ghemeen beste/dan tot u alleen soude wesen. Ghy/O Kersten Goedaert / zijt dan de Man daer aen die Brieff hout/ende dien ick soecke/ende soodanige hoope ick hier al meer te vinden marghen/ dus begeere ick dat ghy ten aenschou van des gemeenen bestens noot/u t'avont opten reyse rusten wilt / om morghen vroech te trecken na den Landen onder myns Heeren Gouvernemente wesende/ ick sal hier nae andere meer soodanighen luyden spooren/aenspreecken ende bewilligen totter reysen om met henluyden u te volghen.

Kersten Goedaert.

Off ick schoon al soodanich ware als ghy my acht Heere / soo staet te bedencken oft oock nut sy dat ick reyse.

Legaet Gevaer Hulpsoeck.

Hoe soo?

Kersten

Kersten Goedaert.

Gheen verstandich Mensch doet wat vergheeffs / vergheeffs ducht ick mijn reys te sullen zijn / want ick ben daer byden grooten Hansen niet minder ghehaet dan de Vrouwe selff / waer aff dit Dorpgen den name voert/wie sal my eenich gheloove gheven? Ende off ick ongeachte ongheleerde ende ghehate Mensche noch schoon al wat nuts (dat moghelijck in my niet en is) mochte aengheven/ wat sal't vorderen? ick kenne der partijdigen bitterheyt soo groot op my/dat sy eer voor quaet souden vervloecken/t'goet dat wt my mocht voort-comen / dan aennemen/ende dit alleen om dat het van my geseyt soude zijn/sulcke luyden zijn noch meest(dits onlustich)soodanighe / dat sy selve hart noch hersenen en hebben om yet nuts voor't ghemeyn beste voort te brenghen / maer zijn Meesters om door een schijn van grooten yver tot hooren Godsdienst/oprechte Catholijcken off gheloovigen gheacht te worden/ dit heb ick nu al dickmael inder daet bevonden met lachterlijcken achterclap in saecken daer ick met behoorlijcken middelen t'gunt my nut dochte oorbaerlijck aengaff/t'selve volck is nu noch int spel : wat verwachte ick nu anders dan t'selve? ick ontsie gheene moeyten verachtinge noch vervolch/maer haet verloren moeyten/die onvruchtbaer blijvẽ.

Legaet Gevaer Hulp-soeck.

Treckt heen/hoopet beste/doet u beste / voor't ghemeen beste / Godt sal't schicken int leste.

Eynde den 17.Iunij 1577.

EEN VVEL-GHESCHICKT LANT-SCHAP.

Daer d'Overheyt Godt eert, t'volcx nut mint vvaerdelijck,
Goey vvetten gheeft, loont en straft rechtvaerdelijck,
T'quade verhoet, en t'goede beneerstticht vvijselijck,
d'Edelheyts doechden, boven snoode vvinsten eert.
Niemanden verdruct, maer t'ghevvelt manlijck afvveert,
Regeertmen t'Lant, Godtlijck, nutlijck en prijselijck.

Daer t'volck d'Overheyt ghehoorsaemt oprechtelijck
Haer goey wetten volcht vrywillich niet knechtelijck
Accijs en schattingh' betaelt sonder murmureren
Voor d'Overheyd' bidt datse God wil bewaren
Eendrachtich blijft sonder d'een d'ander te beswaren
Wert t'Lant ghesegent vanden Heere der Heeren,